

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICEASCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATA ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru orăș și comitat Nr. 266.

Nr. 369/1921.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Ienopolei și al Hălmagiului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparhial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl, și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

Cu provocare la §§-ii 89 și 90 din Statutul-Organic, convocăm Sinodul nostru eparhial ordinar al diecezei Aradului la biserica Noastră catedrală de aici pe

**Dumineca Tomii, adecă pe
25 Aprilie (8 Maiu) 1921**

orele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urma deschiderea Sinodului în sala mare a Seminarului.

Ceeace se aduce la cunoștința tuturor P. T. D. deputați spre știre și orientare.

Arad la 8/21 Aprilie 1921.

Al tuturor binevoitor

Ioan I. Papp m. p.
Episcopul Aradului.

Notă. Îndatorați prin concluzul Nr. 44 al Sinodului eparhial din 1901, aducem la cunoștința Domnilor deputați sinodali, că nici un concediu nu se acordă fără de convenita motivare și dovadă a cererii de concediu, urmând a se procede în caz contrar întru toate conform ultimelor dispozițiuni din § 59 al Regulamentului afacerilor interne.

Nr. 1080/1921.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu, dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii mari, Ienopolei și al Hălmagiului, precum și al părților adnexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

„Astăzi mântuirea a toată lumea s'a făcut, să cântăm celui ce a înviat din mormânt și înecătorului vieții noastre, că stricând cu moartea pe moarte, a dat nouă biruință și mare milă”.

(Tropariul rugăciunii de dimineața în Duminecile cu glasul dominant 1-4).

Iubiților creștini și fii sufletești!

Dumnezeul părinților noștri și al nostru al tuturor, carele, întru înțelepciunea sa necuprinsă de mintea omenească, ne-a zidit pe toți după chipul și asemănarea sa, iar întru bunătatea și dragostea sa nemărginită ne-a înzestrat cu toate darurile trupului și sufletului, pământului și cerului spre ajungerea scopului pentru care ne-a adus dintru neființă la ființă, ne-a făcut și acum precum a făcut și strămoșilor, moșilor și părinților noștri parte de lumina și căldura binefăcătoare a razelor soarelui acestei zile de mare praznic împărătesc, praznic așezat de biserica noastră întru lauda, cinstea și mărirea prealuminată a Domnului și mântuitorului nostru Isus Hristos, care cu moartea sa a călcat moartea și cu învierea sa de a treia zi, a dat înviere și viață și celor din mormânturi.

Când acum ne dăm seamă de acest adevăr, trebuie să ne mai dăm seamă și de faptul, că biserica noastră dreptmăritoare în puterea și dreptul ei divin, deodată cu așezarea acestei sfinte praznuiri și cu satorirea pentru toate veacurile a zilei de pomenire din an în an a acestui eveniment fără păreche în istoria lumii cunoscute, a întocmit în limba ei sonoră și înțeleasă de frații noștri de pretutindenea și cântările și imnurile de laudă și preamărire în cuvinte blânde și alese, în cuvinte bine plăcute auzului și de atâta dulceață și mângâiere în grăire, încât întonarea oricăreia din ele cu evlavie și cu sentiment isvorit din credință în adevărul vestit, are farmecul și puterea de a deșteptă în omul creștin conștiința legăturii sale cu Dumnezeu Tatăl nostru cel ceresc și cu biserica noastră

dreptmăritoare, biserică întemeiată pe sfințele învățături ale Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, învățături întărite cu viața și faptele sale, cu patima sa de bună voie și cu prealuminata lui înviere din morți.

Conștient de acest mare adevăr, condus de dragostea și interesarea mea de voi, de binele și fericirea voastră vremelnică și vecinică, dragoste și interesare întemeiată pe legătura duhovnicească dintre mine arhipăstorul și dintre voi iubiții mei fii sufletești, folosesc și acum ca și în toți anii arhipăstoririi mele acest prilej, și mă cobor și acum cu duhul meu la voi și între voi cu scopul și dorința, ca deodată cu prăznuirea bucuriei și veseliei sufletului și a nădejdei de bine, ce ne-a adus aceasta zi de mare praznic dumnezeesc, să ne adâncim în meditațiuni sfinte și cugete evlavioase asupra însemnătății ce o are pentru noi și pentru întreg neamul creștinesc prealuminata înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, și dându-ne seamă de aceasta, să aducem dumnezeului nostru ceresc prinosul mulțumitei noastre pentru marele dar al mântuirii din robia păcatului și pentru toate câte le face cu noi după blândețele sale.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Intre pomenitele imnuri și cântări întocmite și satorite de biserica noastră spre întimpinarea și preamărirea zilelor de sărbători, rolul și locul de frunte l'au avut și-l vor avea totdeauna cântările așa numite *tropare*, cari în cuvinte alese și respicate constitue și reprezintă drapelul de biruință a zilei, întru pomenire căreia ne adunăm la prăznuire și cari au avut și au pentru

biserica noastră însemnătatea, ce o are pentru ostașii oricărui regiment drapelul lor, sub care să adună la pomenirea oricărei biruințe.

Pentru că și ceice n'au știut să știe și ca ceice n'au înțeles să înțeleagă însemnătatea prealuminată învieri și astfel însemnătatea biruinței ce reprezintă drapelul arborat de biserică noastră prin cuvintele troparului „*Astăzi mântuirea a toată lumea s'a făcut scl...*” trebuie să aibă în vedere patimile și suferințele Mântuitorului nostru, deci evenimentele prealuminată învieri din morți. Trebuie adevărat să se cugete la adevărul mărturisit de sf. evanghelie, care ne spune, că Fiul lui Dumnezeu la intrarea în Ierusalim a fost primit de popor cu strigăte de „Osana”, iar la trei zile a fost tras în judecată de către cărturarii și fariseii veacului acela pe motivul, că ar fi turburat poporul prin învățăturile sale, pe când în faptă nu se urmărea alt scop, decât scoaterea omeniei din întunec la lumină și aducerea ei la cunoștința și cinstita de Dumnezeu ziditorul și stăpânul ei.

Dar nu numai că l'a tras în judecată, ci l'a și hulit și batjocorit în chipul cel mai păgânesc, l'a încununat cu cunună de spini, l'a scuipat și palmuit, l'a adăpat cu oțet amestecat cu fiere, l'a osândit la moarte și nu numai că l'a răstignit pe cruce, moartea cea mai de ocară a veacului acela, ci l'a și străpuns cu sulița în coastă. Îngropat însă cu trupul ca un muritor, a înviat a treia zi ca un Dumnezeu dovedind păgânilor, că ceice omoară trupul, nu pot omori și sufletul.

Când acum ne dăm seamă de acest adevăr și de acela, că prin patimasa de bunăvoie și prin prealuminata Lui înviere din morți, Hristos fiul lui Dumnezeu și începătorul vieții noastre creștinești și-a plinit solia pentru care a fost trimis și a venit pe pământ, deci a făcut deplină mântuirea neamului omenesc din blestemul păcatului neascultării, cine n'ar înțelege motivul, pentru care biserică noastră a ridicat dela început praznuirea pomenirii acestui eveniment la rangul convenit de „*praznic al praznicelor*”, de sărbătoare a sărbătorilor, iar înțelegând aceasta, va înțelege și faptul, că dintre toate sărbătorile bisericii noastre de peste an, n'a fost și nu este nici una, care să fie fost ori să fie așteptată cu mai mare dor și sete și să fie praznuită cu mai multă mângâiere și liniște, cu mai multă bucurie și veselie sufletească, decât cum a fost și este așteptată și de cum a fost și are să fie praznuită aceasta în toate veacurile de credincioșii bisericii noastre bărbați și femei, de bătrâni și tineri, de avuți și de săraci, de cărturari și necărturari, de cei sănătoși și de cei bolnavi, de cei robiți și de cei slobozi deopotrivă.

Și dacă cineva cercând după sorgințele acestui adevăr, ar întreba pe toți filozofii și învățații pământului, adevăratul sorginte nu-l va putea afla și atribui altor factori, ci numai și numai biruinței adevărului și dreptății dumnezeiești asupra minciunii și nedreptății cărturarilor și farizeilor lumii, în biruința lumii asupra întunecului, și a vieții asupra morții, biruință aceasta câștigată de Mântuitorul nostru Isus Hristos prin sfintele sale învățături, prin patima și învierea sa, care biruință are de urmare între altele și faptul,

că primul glas de pomenire a acestei sfinte praznuiri stărnește pe nesimțite în internul omului mișcări atât de plăcute și vesele, încât inima e prea slabă spre a le ține ascunse între baierele ei cum ține alte lucruri, căci ele în puterea lor ies la vedere, se manifestă viu în fața omului și o înveselesc întocmai, precum lumina și căldura soarelui de primăvară înveselesc natura spre a corespunde trebuințelor omului, și precum a înveselit acum și fețele noastre.

Ajuns creștinul în asemenea dispoziție plăcută a sufletului său, cearcă și ispitește după proveniența ei, întocmai cum cearcă și ispitește după cauzele altor întâmplări ce se petrec la auzul și la vederea lui, dar cu cât va cercă mai cu deădănsul, cu atâta se va convinge mai temeinic, că aceasta înviere a întregii sale ființe este numai și numai lucrarea Duhului sădit de Dumnezeu într'însul, care, conștient că este Duh din Duhul lui Dumnezeu, chemat a deșteptă și în pământean conștiința legăturii sale cu dumnezeirea, îi zice în mod tainic dar cu atât mai stăruitor: „*Iată acum vremea bineprimită, iată acum este ziua mântuirii*”¹⁾ îndrumându-l astfel să se folosească de prilejul dat spre ajungerea scopului vieții sale.

De aceea, acum când din mila lui Dumnezeu ne-am învrednicit și noi a ajunge aceasta nouă zi de pomenire a mântuirii; acum, când cu praznuirea bucuriei de deșteptare la viață creștinească praznuim pentru a treia oară și pomenirea eliberării de sub jugul de oprire și împilare a tot ce a fost românesc; acum, când facem pomenirea recăștigării dreptului de libera folosire a limbei noastre strămoșești și astfel a dreptului la viață națională, vă zic și eu cu apostolul: „*Iată vremea bine primită, iată acum ziua mântuirii*”, Vă zic vouă: veniți iubitorilor creștini și fii sufletești, să folosim și noi prilejul binevenit și înainte de toate să aducem Dumnezeului nostru ceresc mulțumita noastră profundă, că ne-a făcut parte și de aceasta nouă primăvară a vieții și prin ea de nouă întârire în nădejdea binelui și a fericirii, după care însetoșează tot pământeanul.

Vă mai zic vouă, veniți iubitorilor de praznic, să ne închinăm cu umilință sfintelor patimi a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, și praznuind cu inima veselă prealuminata Lui înviere, să ne dăm seamă și de starea, în care ne-a aflat sfânta praznuire și să luăm învățătura necesară pentru viața noastră ulterioară.

Starea în care ne-a aflat sfânta praznuire fiind cunoscută și simțită de toți, rămâne să luăm învățătura de a ne da seamă de adevărul, că unde n'ai sămănat nu poți seceră, și unde n'ai risipit nu poți aduna.

Să luăm deosebi învățătura, că precum talanți din sf. evanghelie n'au fost împărțiți în număr egal și nici n'au fost chivernisiți cu sporul proporționat; precum nici alte daruri cerești nu se dau la toți în asemenea măsură, ci fieștecăruia numai după vrednicia sa, tot asemenea bucuria și veselia sfinte praznuiri s'a dat și se dă fieștecăruia numai în măsura vredniciei sale, deci dupăcum și-a curățit inima de întinăciunea zilnică a vieții și de după cum și-a pregătit și împodobit casa sufletului său spre primirea Mântuitorului Hristos în ziua învierii sale.

Știți cu toții, că Dumnezeu a creat lumea în șase zile, iar a șapte a lăsat-o de odihnă, și după această împărțire de timp și noi în rugăciunile noastre zicem de șase ori „Dă-ne Doamne” și numai odată „Ție Doamne”, urmează de sine întrebarea, cât e numărul acelor, cari prin împlinirea cu dragoste creștinească a datorințelor lor către Dumnezeu, către sine și către deaproapele să se fie făcut vrednici de darul ceresc atins în cererile lor.

De aceea, fiți cu răbdare și să vă cugetați la adevărul, că un rău învechit cum a fost soarta noastră în trecut, nu se poate vindeca cu înlesnirea închipuită de unii și de alții.

Guvernul nostru român are toată sollicitudinea pentru împlinirea dorințelor și aspirațiilor legitime ale cetățenilor săi, dar în urma războiului nu-i stau la dispoziție în măsura recerută nici organele nici mijloacele de îndreptare a lucrurilor în măsura așteptată, deci nu perdeți răbdarea voastră, ci vă întăriți tot mai mult în nădejdea binelui, care se va da fieștecăruia în măsura credinței sale întărită cu faptele milei creștinești, și nu perdeți din vedere nici adevărul, că binele și fericirea nu constă din bogăția lumii, după care vânează unii și alții, ci constă numai și numai din îndestularea omului cu statul său, care îndestulare se câștigă prin împlinirea datorințelor sale pe toate terenele.

Să nu perdeți din vedere, că este deosebire între trebuințe și dorințe. Trebuințele cu împărțeală bună se pot împacă, pe când dorințele neavând hotar abia se vor fi îndestulat cândva.

Oricum ar fi însă, datorința noastră de creștini ne impune să ascultăm cuvântul lui Dumnezeu și să plinim poruncile Mântuitorului nostru Isus Hristos ca și glasul rugăciunilor și a cererilor noastre să fie ascultat și împlinit.

Să ne punem tot mai mult nădejdea în Dumnezeu pentru că: „*Domnul desleagă pe cei ferecați în obezi, Domnul înțelepțește orbii, Domnul ridică pe cei surpați, Domnul iubește pe cei drepti, păzește pe cei nemernici. Pe săracul și pe văduva o va primi și calea păcătoșilor o va pierde*”²⁾

Să ne punem tot mai tare nădejdea în Dumnezeu, pentru că: „*celce nădăjduiește spre Domnul, veseli-se-va, și se va mântui*”³⁾

Acestea avându-le în vedere să ne grupăm cu tot dinadinsul în jurul sfinte noastre biserici, care vestește acestea adevăruri; să ne grupăm în jurul bisericii și a așezămintelor ei religioase-morale, și cultural-economice pentru că biserică ne-a fost scutul și adăposul, ea ne-a fost ușa, prin care am intrat și tot ea este ușa prin care ieșim din valul ispitelor, ce-l numim viață.

Să nu uitați, că în biserică și prin biserică neam dezvoltat și conservat limba și credința strămoșească, acestea sfinte clenodii, cari strămoșii, moșii și părinții noștri ni-le-au apărut cu avutul și viața lor, și avem datorința de-ale păstră tot în și prin biserică spre a le lăsa moștenire sfântă următorilor noștri neîntinate și fără prihană.

Și acum vă zic ca „*Dumnezeul nădejdei să vă umplă pe voi de toată*

²⁾ Ps. 145, v. 7-9.

³⁾ Pilde c. 29, v. 25.

¹⁾ Cor. II, c. 6, v. 2.

bucuria și pacea când veți crede ca să phisosifi în nădejde cu puterea duhului sfânt⁴⁾ iară Dumnezeu meu să plinească toată lipsa voastră după bogăția sa întru mărire prin Isus Hristos.⁵⁾

De încheiere rog pe Dumnezeu Tatăl nostru cel ceresc: să primească sfințele rugăciuni și darurile ce s'au adus și s'au sfințit, să bine cuvinte casele și familiile voastre, pe tinerii și bătrânii vostri cu toate darurile pământesti și și cerești spre atingerea scopului vieții pământene; să aline durerile voastre trupești și sufletești, să întărească pacea și dragostea creștinească întru voi și să vă învrednicească de zile bune și senine, ca sf. prăznuire să vă aducă mulțumirea și îndestularea așteptată, acum și întru mulți ani, Amin.

Arad, la sărbătorile sfintei învieri din anul 1921.

Al vostru tuturor

de tot binele voitor

Joan J. Papp, m. p.,
Episcopul Aradului.

„Biblia și viața sufletească a poporului.“

De Preotul Nicolae Țandreu.

Lucrarea pregătită pentru congresul bibliotecar în 13 și 14 Aprilie a. c. Nu s'a cedit mai întâi din lipsă de timp și apoi putem zice și din puțină lipsă de atenție față de lucrările celorlalte secții.

Avem noi creștinii o carte mai mare decât toate cărțile din lume. Mare nu după mulțimea filelor din ea, ci după caracteristica cea mai importantă a unei cărți, care este o bogăție cât mai mare a ideilor din ea și o înțelepciune cât mai adâncă, care să se potrivească la un șir cât mai lung de vremi și la o mulțime tot mai mare de oameni. O astfel de carte este aceea, la care îi zic deatâta vreme și atâția oameni *Biblia*.

Desigur, că puține lucruri din lume își vor fi meritat și justificat mai cu dreptul numele decât această carte a cărților.

Lumea de rând și toți înțelepții, cari au trăit înainte de Mântuitorul și cari se înțelege au cunoscut partea de până atunci a Bibliei, Vechiul Testament, au recunoscut cu un glas, că înțelepciunea lor este prea mică față de cea a Bibliei și că învățăturile și legile și adevărurile cuprinse în acea carte nu pot fi puse alături de filozofia și cuminența lor, prin urmare cu toții spuneau, că acele adevăruri și legi, de cari s'a condus atâta vreme poporul cel ales spre un scop hotărât; nu pot fi numai de proveniență omenească. O ființă superioară oamenilor trebuia să simtă Duhul lui Dumnezeu, care se purta printrânsa.

Și tot aceleași mărturisiri le-au făcut oamenii de după venirea Mântuitorului și le fac și acum cel cu scaun la judecată — dela cei mai simplii muritori, până la cele mai mari genii ale secolului luminii — despre întreaga Biblie, recunoscând se înțelege cu toții superioritatea Noului Testament.

Ce este prin urmare *Biblia*?

Biblia este singura carte, care conține o înțelepciune vecinică, eternă. Biblia este aceea carte, care poate să dea mai mult pace inimii

și putere spre săvârșirea celor bune. Nu există un prietin, care ți-ar da mai multă mângâiere ca această comoară nesecată. Numai acei oameni au liniștea internă, tăria sufletească, cari stau de vorbă cu Părintele tuturor prin sfânta Scriptură. Nu există carte pe lume, care să fi convertit atâtea suflete rătăcite, să fi întărit atâtea inimi, cari n'aveau destulă energie spre săvârșirea faptelor bune. Cetind-o e peste puțină ca omul să nu se îndrepte, să nu se înalte sufletește. Ia e singura carte care vorbește deopotrivă bogatului și săracului și cu toată diferențierea cea mare a oamenilor din lume, nici astăzi nu cred să existe feliu de om, sau tagmă de oameni, cari să nu găsească lucruri privitoare la ei în această carte, sau învățături potrivite lor.

De aici urmează, că Biblia este cartea, care a adus în lume cel mai mare bine și mângâiere, că este cartea, care s'a răspândit și a fost citită mai mult, ia este cartea cea mai cunoscută. Biblia este însuși glasul lui Dumnezeu. Cartea în care locuiește Duhul lui Dumnezeu, Scriptura cea sfântă.

O admirabilă caracterizare îi dă acestei cărți marele poet Heine, zicând: „Cel ce a pierdut pe Dumnezeu, îl poate găsi în această carte. Cel ce nu l'a cunoscut, poate simți suflul lui Dumnezeu, cetindu-o.“

Sau fiindcă suntem și acum sub impresia marelui războiu, ascultați cuvintele celui mai isteți conducător de războaie, a marelui Napoleon, care vorbind despre cea mai însemnată carte a Bibliei, zice: „Evanghelia are o virtute ascunsă, ceva care operează cu tărie, o căldură care influențează asupra minții și pătrunde înima Evanghelia nu este o carte, ci o ființă vie cu o activitate și putere care învinge tot ce i-se împotrivește. Un suflet încântat de frumusețea Evangheliei nu-și mai aparține sieși. E în stăpânirea lui Dumnezeu, care îi conduce gândurile și puterile. E în întregime al său.“ Cine-ar ști oare vorbi mai frumos sau cine ar putea spune cuvinte mai drepte despre Evanghelie, despre o carte a Bibliei, ca marele războinic? Sau mai este oare o carte în lume, a carei importanță extraordinară să fie de toți așa de recunoscută.

A pune prin urmare întrebarea, că în ce legătură se află Biblia cu viața sufletească a unui popor, este a pune cea dintâi întrebare creștinească, este a vorbi despre lucrul, de care Mântuitorul nostru Isus Hristos a zis, că trebuiește.

Fiind Biblia depozitul sau comoara tuturor învățăturilor creștine, este natural, că modul ei de cunoaștere și feliul de înțelegere acelor cuprinse în ea, să fie atât la un om, cât și la un popor întreg măsurătoarea gradului de credință, sau peste tot a întregii lui stări sufletești. Deci poporul, în care Biblia este răspândită până în straturile cele mai largi și din vremuri cât mai vechi, va avea desigur o intență, și vie, bogată și conștientă viață, sufletească creștină; pe când poporul acela, unde sfânta Scriptură — adică cea dintâi unealtă, prin care s'a țintit la îndreptarea inimilor — nu va fi răspândită și ispitită îndelung, va avea o viață sufletească mai săracă atât în intern, cât și în ceea ce privește manifestațiile ei externe.

Astăzi și de multă vreme încă poporul englez este socotit, fiindcă el o dovedește, că are cea mai intență, cea mai vie, cea mai profundă și totodată și în manifestări cea mai bogată viață sufletească creștină. Din vremuri vechi și până astăzi sufletul englez a fost și este cutremurat de cea mai adâncă și mai conștientă religiozitate. Și oare pentru ce? Desigur, pentru că la nici un popor n'a fost și nu este încă așa de răspândită, atât de mult citită și ispitită sfânta Scriptură ca la poporul englez. Cetirea

zilnică din Biblie este una dintre cele mai principale indeletniciri ale unei familii engleze, începând dela familia regească și aristocrației-lorzi cei mai înalți, până la cel mai simplu albion. Și din această adâncire zilnică a înțelepciunii eterne au izvorit cele mai frumoase însușiri sufletești, cari fac fală atât individului cât și unui popor întreg și cari sunt caracteristicile atât a pieții private cât și a celei publice la poporul englez și anume: o cât mai vie credință în Dumnezeu, o cât mai mare curățenie și profundă seriozitate a vieții de familie, curaj, simț de dreptate, stăpânire de sine și o adâncă și în alte țări încă nevăzută iubire de deapropoale.

(Va urmă.)

Vieța internă și organizația institutului teologic din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Consistorul eparhial cere opinunea și concursul colegiului profesoral și-l îndrumă a-i prezenta un proiect pentru organizarea învățământului și un alt proiect de regulament pentru reguirea afacerilor interne ale direcțiunii și ale corpului profesoral „precizând raportul dintre profesori și direcțiune și dintre aceasta și Consistor“.¹⁾

În cadrul unui alt ordin cere corpului profesoral a-i înainta pentru conjurare și aprobare „două regulamente dintre cari: a) unul să fixeze datorințele elevilor între sine și către profesori, precum și față cu purtarea, diligența și disciplina în și afară de școală; b) altul va conținea relațiunile profesorilor între sine și către elevi; modul de priveghiere asupra purtării, disciplinei și diligenței elevilor; consecințele profesionale, obiectele acestora și modul deliberațiunii și al executării lor“.²⁾

Amânându-se însă afacerea sinodul eparhial din anul 1882 îndrumă din nou Consistorul să elaboreze un regulament pentru institut și să-l introducă în mod provizor și până la aprobarea lui din partea sinodului³⁾ Cosistorul satisfăcu însărcinării, întocmi regulamentul dorit și aprobându-l⁴⁾ cu începerea anului școlar 1882—3 și pune în aplicare!

Acest „Regulament provizor pentru institutul pedagogic-teologic român ortodox din Arad“ determină — în 33 §§ — scopul institutului, cursul învățământului, limba de propunere, durata învățământului, regulează primiriile în institut, examenele datorințele și drepturile „funcționarilor“ institutului și conține — la sfârșit în 20 §§ — legile școlare.

Sinodul eparhial din anul 1883, căruia i-se prezenta pentru aprobare acest regulament provizor al institutului nu-l luă sub desbatere „fiind voluminos și prea momentuos“ și ia hotărârea a-l tipări și împărți deputațiilor „spre studiere.“ La sesiunea din anul viitor se va prezenta din nou spre decideră, dimpreună cu observările ulterioare ale Consistorului și ale corpului profesoral, și până atunci se autorizează Consistoriul a-i susținea în vigoare în mod provizor.⁵⁾

Tot astfel să amână pentru altă sesiune deliberarea și aprobarea lui și în sinodul anului următor 1884 „deoarece de când se practică este un timp scurt și nu se poate pronunța asupra valorii“ lui.⁶⁾

Astfel remase în vigoare în forma stabilită și aprobată de Consistor până când evenimente și împrejurări ulterioare nu forțară modificarea și completarea lui.

Dar trebuințele de consolidare a institutului nu pot fi satisfăcute numai prin crearea de legi și regulamente. Evoluția culturală își are și

⁴⁾ Romani c. 15, v. 13.

⁵⁾ Filipsemi c. 4 r. 19.

ea legile și condițiunile ei proprii. Observând aceste legi și realizând aceste condiții ale dezvoltării și perfecțiunii sufletesti regulamentele nu au să fie literă moartă și școala nu va deveni un aparat mecanic de dresare, ci un institut de educație, dătător de lumină și viață.

Amăsurat acestui adevăr se ivesc — afară de regulamente — și alte probleme ale organizării și cer o rezolvire minorită.

Sufletul școlii este dascălul. Un corp didactic luminat, moral, conștios și însuflețit de chemarea sa și o școală arangiată și înzestrată conform cerințelor educațiunii sunt condițiunile de prima neceitate, pentruca școala să-și poată împlini cu succes menirea ei sublimă de a crește adevărați iapostoli bisericii și neamului românesc.

Cum se prezintă institutul sub raportul acestor cerinți?

Directorul și catihetul Ioan *Russu*, era înzestrat cu alese virtuți personale și pastorale. Era o figură distinsă, un tip venerabil al preotului român și ortodox, care putea servi de pildă vie tinerimei, dar era prea înaintat în ani. Profesorii, ce se instău din generația mai tină, nu aveau pregătirile recerute pentru catedre dela teologie. Învățau împreună cu elevii și suplineau insuficiența studiilor și a orientărilor mai înalte în orizontul științific prin o muncă încordată, prin un studiu autodidactic. Lipsește gruparea sistematică a materiilor de învățământ și arangiarea catedrelor astfel, ca profesorii să aibă posibilitatea a-se perfecționa într'un sistem într'un ram al disciplinelor teologice. Funcțiunea de profesor slab dotată. Nu erau cărți de școală. Adânc sămțită era și lipsa unui seminar pentru o mai bună îngrijire și creștere a tinerimei.

„O a doua cauză ce mă neliniștește — zice episcopul Ioan Mețianu, în cuvântul său de deschidere a sinodului eparhial din 1879 — este: lipsa de un bărbat matur, de un bărbat moral, bisericos și energios, carele să provadă postul de director la institut și carele cu tactul și înțelepciunea sa să conducă institutul și pe profesorii cei mai tineri, iar cu autoritatea și exemple sale se atragă tinerimea pe calea moralei și a virtuții.

În fine trebuie să amintesc: lipsa de un internat pentru clerici, unde să-și poată însuși mai mult caracterul și vocațiunea bisericească și să se poată îngrădi de către influințele vieții celei stricăcioase din afară, apoi ca să se poată controla și disciplina mai bine.

Eu am meditat mult asupra modului cum s'ar putea delătura aceste rele și nu am putut afla altul decât *lumina cea adevărată*, școala și instrucțiunea bună din popor de jos și până sus la centru. Toate străduințele mele dară sunt și rămân dedicate acestui scop practic și toate combinațiunile mele purced de pe aceasta bază. De aceea am recomandat și am susținut și în trecut, dar susțin și acuma, că interesul nostru bineînțeles pretinde organe mai multe și mai bune, cum și o disciplină mai rigoroasă jos în popor; iar la institutul pedagogic-teologic un director dintre cei mai demni și mai energioși bărbați ai bisericii noastre, căruia să-i placă a merge la biserică și a premerge în toate cu exemplu de purtare bună și de virtuți creștinești, deoarece așa și numai așa, iar altfel nu, vom ajunge scopul dorit.

Am fi tare norocoși dacă D-zeu ar inspira pre alegători chemați după lege d'a împlini postul vacant de protopresbiter în Arad, ca să nimerească un atare bărbat, carele totodată să fie cvalificat a fi director și d'a corespunde și lipsei atât de simțite la institutul nostru!

Trebuie, Domnilor Deputați, să ținem întru toate lipsele noastre publice, cont de împrejurări și ca îngrijitori buni și înțelepți de saltea celor

ce ne-au ales, lăpădându-ne de orice interese particulare în cadrul îngustelor noastre mijloace, să folosim cu devotament, abnegațiune și sacrificii toate împrejurările și ocaziunile posibili pentru înăntarea scopului celui mare al chemării noastre.¹⁾

Dar să vedem stăruințele, ce-le depuse episcopul Ioan Mețianu pentru realizarea acestui program și rezultatele, ce se putură obține.

Succrescența necesară și corespunzătoare pentru catedrele dela institut și oficiile mai în-sămănite bisericești să nizu a o forma prin conferirea de burse din fondurile și fundațiunile diecezane.

Încep și bursieri ai dieceziilor noastre a frecventa universitățile și a se adăpa din izvoarele culturale apusene. Prin mijlociri și interveniri norocase la locurile mai înalte îi succede a câștiga favorul de a putea crește doi teologi în Seminarul arhidiecezan din Cernăuți, pe spesele fondului religios al bisericii ortodoxe din Bucovina. Altoră li dă posibilitatea a-și însuși o cultură mai înaltă teologică *la facultatea teologică a univertității din Cernăuți*, acordarea de burse și ajutoare din partea dieceziilor.²⁾

Cei mai mulți și bine aleși dintre acești bursieri ai dieceziilor își terminară cu succes studiile. Unii obținură titluri academice și întrând în serviciul bisericii, ocupă catedre la institut și alte funcțiuni bisericești. De activitatea lor în viața publică bisericească se legau mari și îndreptățite speranțe. În educația și pregătirea viitorilor preoți să și observă un curent de regenerare și o nizuință spre perfecționare. Cultura materială a elevilor să înaltă prin introducerea și predarea de discipline nouă, iar ce formală prin tendința de a aprofunda și aplica partea teoretică a instrucțiunii la cerințele și trebuințele vieții practice. Devenind învățământul tot mai intensiv și mai sistematic se avântă cu încetul și întrucât permiteau pregătirile candidaților și sfera studiului superior.

Dar așteptările și speranțele numai în parte se putură realiza. Prin stăruințele și munca deamă de recunoștință, ce se desfășură nu se putu ajunge ținta dorită, de a înaltă institutul nostru teologic la nivelul adevăratei sale misiuni: de a crea direcțiuni și a porni curente culturale, a cultiva literatura teologică, a primeni și fructifica din izvoare de lumină ale univertăților viața religioasă, culturală și socială a bisericii.

(Va urmă)

INFORMAȚIUNI.

Ședințele Sinodului. În ședința dela 15 Apr. s'a reluat discuția asupra reparației „Revistei ortodoxe“ care să ducă, împreună cu o foaie populaă creștină, lupta contra diferitelor propagande primejdioase religioase și s'a hotărât, în sfârșit, grabnica lor apariție. Păr. episcop al Argeșului Visarion *Puiu* a cetit apoi o scrisoare irenică a Patriarhului Ierusalim, care ia act de unirea și întregirea României în granițele ei firești și binecuvîntează neamul și clerul românesc pentru îndeplinirea visului secular. De asemenea blagoslovește suirea pe tronul Bisericii românești a Mitropolitului primat dr. Miron Cristea.

Ministrul cultelor d. Octavian *Goga* a declarat că adunarea reprezentativă a bisericilor

¹⁾ Act. inst. Nr. 25—1879 80 — ²⁾ Act. Consist. Nr. 2896—1880 — ³⁾ Concluzul sinodului Nr. 154—1882 — ⁴⁾ În ședința Sa din 8, 20 Iulie 1882 sub Nr. 18 0/478 șc. 1882. ⁵⁾ Concluzul sinod. eparh. Nr. 77 1883 — ⁶⁾ Concluzul sinod. eparhial Nr. 70—1884. — ⁷⁾ Protocolul despre ședințele sinodului eparhial al raedului din anul 1879, pag. 6 7. ⁸⁾ Cuvântul episcopului Ioan Mețianu la deschiderea sinodului din an 1885. Protocolul sinod. pag. 7 9.

ortodoxe din deosebitele ținuturi va fi convocată după sărbătorile Paștilor, când se va căuta să se dea o formă definitivă proiectului pentru unificarea administrativă a Bisericilor ortodoxe, depunându-se apoi imediat în Parlament pentru a primi putere de lege.

S'a pus în discuție chestiunea preoților în armată. S'a hotărât ca să fie câte un preot de fiecare regiment: bineînțeles ținându-se seamă de confesiunea religioasă, care formează majoritatea în regiment.

Peste acești preoți se va numi un episcop — denumit — de Alba-Iulia.

Sinodul a discutat apoi chestiunea reorganizării facultăților de teologie.

S'a dat apoi cetire unei telegrame adresate de cei de al doilea congres preoțesc ținut la Sibiu. În telegramă este salutată cel dintâi Mitropolitul Primat al Ungro-Vlahiei din România întregită.

În ședința din 16 Aprilie, Sf. Sinod după câteva comunicări mărunte a luat dispoziții pentru luarea în primire a tipografiei bisericești dela ministerul cultelor.

S'a discutat apoi chestiunea reorganizării învățământului religios în școlile primare și secundare. Arhiepiscopul *Hipolit*, vicarul mitropoliei din Cernăuți a înfățișat Sinodului un proiect prin care se prevede ca religia să fie predată în primare de preoții locali, iar la liceu, la școlile normale și profesionale, profesorii de religie să fie preoți fără enorie și să fie cvalificați de o comisie de profesori univertitari ai facultății de teologie sub preșidenția unui membru ales de Sf. Sinod și de ministerul cultelor. Numărul orelor de religie să fie îndoit, iar Dumineca și sărbătorile să se țină conferințe religioase copiilor după care să fie duși la Biserică. Manualele de religie vor fi supuse aprobării Sf. Sinod.

CĂTRE ABONAȚI.

Ziarul „Biserica și Școala“ e organul oficios al dieceziilor Arad și ca atare se impune în mod obligator pentru toate autoritățile și oficiile parohiale din dieceză. Abonamentul de 10 lei la an e atât de minimal, încât achitarea lui e posibilă chiar și pentru parohiile cele mai sărace. Scopul umanitar al fundațiunii „Ioan Mețianu“ de a ajutama bisericile sărace ne-a pus în plăcuta situație de a susținea acest ziar și organ al bisericii și școlii române și a-l scoate și în mijlocul scumpetei de azi cu un preț mai redus, decum este al celorlalte organe bisericești-scolare. Jertfa ce o aduce însă Tipografia diecezană, pentru ca preoțimea, corporațiunile și organele noastre bisericești să aibă un organ de orientare și apărare a intereselor noastre bisericești, e nesocotită prin nepăsarea multora de a contribui la susținerea lui, achitând la vreme costul abonamentului. Somațiunile administrației noastre rămân fără răspuns și astfel suntem nevoiți a-ne adresa pe această cale tuturor restanțierilor și a-i ruga să și plătească abonamentul în curs de 15 zile, la dincontra le-vom sista foaia.

ADMINISTRAȚIA.

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.